

De fem rättskategorierna i islamisk rätt

Med koran- och hadithreferenser

De fem rättskategorierna (al-ahkam al-khamsah) är grunden för hur islamisk rätt värderar mänskliga handlingar. Varje kategori har stöd i Koranen och Profetens ﷺ sunnah, och tillsammans skapar de en tydlig moralisk och rättslig struktur.

Wajib (Obligatoriskt)

Definition: Handlingar som måste utföras. Den som gör dem belönas, och den som medvetet lämnar dem syndar.

Koranreferenser

- *“Upprätta bönen...”* (2:43)
- *“Fastan är föreskriven för er...”* (2:183)
- *“Ge de anförtrodda deras förtroenden...”* (4:58)

Hadithreferenser

- Profeten ﷺ sa: *“Islam är byggt på fem...”* (Bukhari & Muslim)
- *“Den som lämnar bönen har begått otro.”* (Ahmad – stark kedja)

Förklaring

Wajib är kärnan i en muslims liv. Dessa handlingar är uttryck för lydnad, tacksamhet och underkastelse inför Allah.

Mustahabb (Rekommenderat / Sunnah)

Definition: Handlingar som är älskade av Allah men inte obligatoriska. Den som gör dem belönas, men den som lämnar dem straffas inte.

Koranreferenser

- *“...och gör gott; Allah älskar de goda.”* (2:195)
- *“Tävla med varandra i goda gärningar.”* (5:48)

Hadithreferenser

- *“Den som ber tolv extra rakā‘at varje dag, Allah bygger åt honom ett hus i Paradiset.”* (Muslim)
- *“Fastan på måndagar och torsdagar...”* (Tirmidhi)

Förklaring

Mustahabb öppnar dörren till andlig fördjupning. Det är genom dessa handlingar som en muslim kan närma sig Allah utöver det obligatoriska.

Haram (Förbjudet)

Definition: Handlingar som måste undvikas. Den som avstår belönas, och den som utför dem syndar.

Koranreferenser

- *“O ni som tror! Vin, spel, avgudar och lotter är en styggelse...”* (5:90)

- *“Och kom inte nära otukt...”* (17:32)
- *“Allah har förbjudit ocker...”* (2:275)

Hadithreferenser

- *“Det som är förbjudet är tydligt.”* (Bukhari & Muslim)
- *“Den som bedrar oss är inte av oss.”* (Muslim)

Förklaring

Haram skyddar individen och samhället från skada. Det är gränser som bevarar moral, rättvisa och renhet.

Makruh (Ogillat / Avrått)

Definition: Handlingar som inte är förbjudna men som är ogillade. Den som avstår belönas, men den som gör dem syndar inte.

Koranreferenser

Koranen använder inte ordet *makruh* som juridisk kategori, men principen stöds av verser som uppmanar till det bästa beteendet:

- *“Följ det bästa av det som har uppenbarats för er...”* (39:55)

Hadithreferenser

- Profeten ﷺ ogillade att blåsa på mat eller dryck (Abu Dawud)
- Han ﷺ avrådde från att be när man håller tillbaka urin eller avföring (Muslim)

Förklaring

Makruh hjälper den troende att undvika det som kan leda till något värre. Det är en zon av försiktighet och karaktärsförfining.

Mubah (Tillåtet / Neutralt)

Definition: Handlingar som i sig själva är neutrala. Varken belöning eller synd följer av dem — men intentionen kan ge dem värde.

Koranreferenser

- *“Han är den som har skapat allt på jorden för er.”* (2:29)
- *“Ät och drick, men överdriv inte.”* (7:31)

Hadithreferenser

- *“Handlingar bedöms efter intentioner.”* (Bukhari & Muslim) → En mubah-handling kan bli belönad om intentionen är god.

Förklaring

Mubah visar att islam inte begränsar människans vardag i onödan. Det finns ett stort område av frihet där handlingens värde beror på avsikten.